

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 81 § sjömanslagen och 17 § semesterlagen för sjömän

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av sjömanslagen och semesterlagen för sjömän. Enligt nämnda lagar har en arbetstagare i sådana fall som bestäms i lagarna rätt till fri hemresa eller annan resa jämte uppehälle. Arbetsgivaren är skyldig att ordna resorna, men av reskostnaderna ansvarar staten och arbetsgivaren för hälften var. Arbetsgivaren kan inom den allmänna preskriptionstiden på tio år ansöka om statsandel för de kostnader

som resorna förorsakar.

Det föreslås att sjömanslagen och semesterlagen för sjömän ändras så att arbetsgivarens rätt till ersättning av staten för reskostnaderna förfaller, om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning uppkommit.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERINGAR

1. Nuläge och de föreslagna ändringarna

1.1. Sjömanslagen

I 52 § sjömanslagen (423/1978) bestäms om arbetstagarens rätt till fri hemresa jämte uppehälle då arbetsförhållandet upphör någon annanstans än i en hamn i hans hemland. Enligt paragrafen har en arbetstagare som är bosatt i Finland eller är medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet denna rätt då hans arbetsförhållande har fortgått i minst sex månader. En arbetstagare har dock inte denna rätt om han under de senast förflutna tre månaderna har haft möjlighet att säga upp sitt arbetsavtal att upphöra i någon hamn i sitt hemland. Rätten till fri hemresa begränsas även av bestämmelsen i paragrafens 2 mom., enligt vilken arbetstagaren för att bibehålla sin rätt till fri hemresa skall kvarstå i arbetet efter den dag arbetsförhållandet upphört att gälla, om fartyget inom förloppet av en månad beräknas anlöpa en sådan hamn, från vilken hemresan kan ordnas till ett avsevärt lägre pris. Då en

arbetstagare säger upp eller häver sitt arbetsavtal skall han samtidigt begära fri hemresa.

Enligt paragrafens 4 mom. erläggs de kostnader som förorsakas av fri hemresa för en arbetstagare vars arbetsförhållande upphört till hälften av statens och till hälften av arbetsgivarens medel. De kostnader som förorsakas av resorna för en ny arbetstagare som anställs i den förres ställe ersätts på motsvarande sätt till hälften av statens och till hälften av arbetsgivarens medel.

Enligt 53 § har en arbetstagare som sagt upp sitt arbetsavtal med anledning av sådan smittsam sjukdom eller krigsfara som avses i 46 § 1 mom. 1 och 2 punkten eller som har permitterats av motsvarande skäl rätt till fri resa jämte uppehälle till närmaste ort där arbetsavtalet hade kunnat upphöra efter uppsägning från arbetsgivarens sida. Av reskostnaderna för arbetstagare som bor i Finland eller är medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ansvarar staten för hälften och arbetsgivaren för hälften.

En arbetstagare har likaså rätt till fri resa jämte uppehälle i samband med faderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet samt

då hans arbetsavtal har upphört med stöd av bestämmelserna om provotid i 3 a §. Även i sådana fall ansvarar arbetsgivaren och staten för hälften var av kostnaderna för de fria resorna.

Det ankommer på arbetsgivaren att ordna sådana fria resor för arbetstagare som grundar sig på ovan nämnda bestämmelser. Arbetsgivaren erlägger även reskostnaderna, varefter han kan ansöka om statsandel för de kostnader som förorsakas av arbetstagarens fria resa och uppehälle.

Det har inte föreskrivits någon särskild preskriptionstid för ansökan om statsandel. Rederierna har därför kunnat lämna in sina ansökningar inom en period på tio år efter att kostnaderna uppkommit.

Den tio år långa preskriptionstiden har visat sig vara problematisk budgettekniskt sett. Det har varit svårt att uppskatta det årliga anslagsbehovet, eftersom ansökningarna samtidigt har gällt ersättning för reskostnader som uppkommit under flera olika år. Då de pengar som budgeterats för statsandelarna inte har räckt till på grund av oförutsedda kostnader som hänfört sig till flera olika år, har betalningen av statsandelar förutsatt ett förfarande med tillstånd till överskridning av anslaget.

Det föreslås att preskriptionstiden förkortas till ett år, så att arbetsgivarens rätt att få ersättning av staten förfaller om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning uppkommit. Det föreslås att bestämmelsen fogas till lagens 81 § som ett nytt 2 mom.

En förkortning av preskriptionstiden för ersättningar till ett år innebär att det rätta beloppet av de kostnader som arbetstagarnas fria resor förorsakar såväl statens ekonomi som rederierna skulle hänföras till det år då kostnaderna uppkommit. Bestämmelsen medför inga ändringar beträffande arbetstagarens rätt till fri hemresa i sådana fall som nämns i lagen.

1.2. Semesterlagen för sjömän

Enligt 16 § semesterlagen för sjömän (433/1984) har en till semester berättigad arbetstagare på sådana grunder som närmare bestäms i paragrafen rätt till fri resa jämte fritt uppehälle till den ort i vars hamn semes-

tern skall ges, samt till fri returresa till fartyget efter semesterens slut. Enligt 17 § är arbetsgivaren skyldig att ordna sådana resor som avses ovan och kostnaderna för dem betalas till hälften av arbetsgivarens och till hälften av statens medel. Arbetsgivaren kan ansöka om statsandel för reskostnaderna inom tio år från det att kostnaderna uppkommit.

På samma grunder som det föreslås en ändring av 81 § sjömanslagen, föreslås att det till 17 § 2 mom. semesterlagen för sjömän fogas en bestämmelse om att arbetsgivarens rätt till ersättning av staten för arbetstagarnas fria resor förfaller, om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning uppkommit.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom ändringarna av 81 § sjömanslagen och 17 § semesterlagen för sjömän ändras inte arbetstagarens rätt till fria hemresor och andra resor som bestäms i lagen. Ändringarna av bestämmelserna inverkar inte på beloppet av kostnader för hemresor varken för staten eller rederierna.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i delegationen för sjömansärenden, som finns i samband med arbetsministeriet och där arbetsmarknadsorganisationerna inom sjöfarten är representerade. Delegationens förslag är enhälligt.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Ikraftträdandet av lagarna förutsätter att rederierna får en tillräckligt effektiv information.

För att bestämmelserna inte retroaktivt skall påverka arbetsgivarens rätt att få ersättning för de kostnader som uppkommit innan lagarna trätt i kraft, föreslås att det i både sjömanslagen och semesterlagen för sjömän tas in en övergångsbestämmelse, enligt vilken de bestämmelser om en tio år lång preskriptionstid som gäller vid lagens ikraftträ-

dande tillämpas på arbetsgivarens rätt att få ersättning av statsmedel då denna rätt har uppkommit före ikraftträdandet. För att övergångstiden inte skall bli oskäligt lång föreslås att arbetsgivarna senast den 31 december 2002 skall ansöka om statlig ersättning för

sådana reskostnader som har uppstått före ikraftträdandet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 81 § sjömanslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 81 § sjömanslagen av den 7 juni 1978 (423/1978) ett nytt 2 mom. som följer:

81 §

*Arbetsgivarens rätt till ersättning av stats-
medel*

Arbetsgivarens rätt till ersättning av staten för sådana kostnader för arbetstagarnas hemresor som avses i 52 § 4 mom., 53 § 3 mom. och 54 § 3 mom. förfaller, om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning har uppkommit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om arbetsgivarens rätt till ersättning av statsmedel har uppstått före lagens ikraftträdande, tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Arbetsgivaren skall dock, vid äventyr att fordringen förfaller, senast den 31 december 2002 ansöka om statlig ersättning för fordringar som har uppkommit före ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av 17 § semesterlagen för sjömän**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i semesterlagen för sjömän av den 1 juni 1984 (433/1984) 17 § 2 mom. som följer:

17 §

*Kostnaderna för fria resor och hur resorna
skall ordnas*

De resor som avses i 16 § ordnas av arbetsgivaren. Arbetsgivarens rätt till ersättning av staten för sådana kostnader som avses i 1 mom. förfaller, om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning har uppkommit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om arbetsgivarens rätt till ersättning av statsmedel har uppstått före lagens ikraftträdande, tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Arbetsgivaren skall dock, vid äventyr att fordringen förfaller, senast den 31 december 2002 ansöka om statlig ersättning för fordringar som har uppkommit före ikraftträdandet.

Helsingfors den 17 oktober 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Jan-Erik Enestam*

2.

Lag**om ändring av 17 § semesterlagen för sjömän**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i semesterlagen för sjömän av den 1 juni 1984 (433/1984) 17 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Kostnaderna för fria resor och hur resorna skall ordnas

De resor som avses i 16 § ordnas av arbetsgivaren.

De resor som avses i 16 § ordnas av arbetsgivaren. Arbetsgivarens rätt till ersättning av staten för sådana kostnader som avses i 1 mom. förfaller, om inte ersättning har sökts inom ett år efter utgången av det kalenderår under vilket rätten till ersättning har uppkommit.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om arbetsgivarens rätt till ersättning av statsmedel har uppstått före lagens ikraftträdande, tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Arbetsgivaren skall dock, vid äventyr att fordringen förfaller, senast den 31 december 2002 ansöka om statlig ersättning för fordringar som har uppkommit före ikraftträdandet.
